

Bir Zamanlar Anadolu'da

NURİ BİLGE CEYLAN, ARTIK BİR ŞİİR YAZMALI DİYORDUM; GÖZLERİMİZE HITAP EDEN BİR ŞİİR. OYLE OLDU VE GÖRSEL ŞİİR, CEYLAN'IN HİKAYELERİNE SON DERECE UYGUN BİR MEKAN OLAN SIKICI BİR ANADOLU KASABASINDAN GELDİ...



**Mustafa Bülent
Gündoğmuş**

mustafabulenti@gundogmus.com





Bir zamanlar bir Federico Fellini filmi izlemiştim; adı "Amarcord"tu. Tüm kasabalıların teknelerine binerek görmeye gittikleri, uzaklardan yaklaştıkça üzerindeki sis perdesini kaldırmasına rağmen gizemini korumaya devam eden gemiyi gördüğümde, yanımdaki arkadaşşıma, "Göreceksin Fellini birkaç yıla kadar 'Gemi Gidiyor' diye bir film yapacak" demiştim. Gerçekten de bu kehanetim tam on yıl sonra çıkmış, Fellini "Ve Gemi Gidiyor"u çekmişti. Bunu bilmek için kahin olmak gerekmiyor, Amarcord'taki gemi sahnesini dikkatlice izlemek yetiyordu. İzlediğinizde ortaya çıkan şahaserin bir şiir olduğunu anlıyordunuz. Amarcord'taki gemi sahnesi gerçekten de hayallerimizin doruk noktasını oluşturan bir şiir tadındaydı.

Nuri Bilge Ceylan, artık bir şiir yazmalı diyordum; gözlerimize hitap eden bir şiir. Öyle oldu ve görsel şiir, Ceylan'ın hikayelerine son derece uygun bir mekan olan sıkıcı bir Anadolu kasabasından geldi.

Kasaba sıkıcıydı ama, bir cinayeti aydınlatmak için maktulün gömüldüğü yeri bulmak üzere yapılan uzun, yorucu, zaman zaman komik, zaman zaman sıkıcı ve verimsiz, zaman zaman dramatik, zaman zaman da düşen bir elmanın yuvarlana yuvarlana, yuvarlana yuvarlana bir dedektif hi-

kayesi okur gibi seyirciyi heyecana gark eden tuhaf bir gece mesaisinden sonra, hemen her birinin ayrı ve ilginç hikayesi olan, savcı, komiser, doktor, şoför, katil, jandarma ve hepsi erkek bilim adamı zevatın gece konakladıkları köy evi, bir türlü bitmeyen fantastik hikayelerle dolu Bin Bir Gece Masalları dekorunu çağırıştırıyor, ışıklar söndüğünde muhtarın kızından istediği idare lambasının kızı tarafından getirilişi tam bir şölene dönüşüyordu.

Birkaç basamakla çıkılan yukarı doğru kıvrılan merdivenin duvarında, önce, uzaktan vurduğu için soluk olan ışığın yarattığı titrek bir gölge belirdi, sonra giderek büyüyen ama büyürken titremeye devam eden gölge aydınlanmakla aydınlanmamak arasında ansızın kayboldu ve yerini insanın gözlerini kamaştıracak derecede güçlü ve sıcak bir ateş kırmızısına bıraktı; tıpkı sıcak bir yaz günü etrafı kavuran güneşe baktığımızda gözlerimizin kamaşması nedeniyle bir anlığına da olsa etrafı göremeyip büyülendiğimiz gibi kumltusuz, arkasından ne geleceğini merak eden ama tam olarak göremeyen gözlerle filmi izlemeye devam ediyorduk.

Nihayet, gözlerimiz açıldı ve bir elinde idare lambası, diğer elinde üstü kıpkırmızı çay bardaklarıyla dolu bir tepsiyle, sarışın, alımlı, al yanaklı,

kiraz dudaklı, balık etinde ve uzun, ceylan gibi süzülen bir genç kız belirdi. Elindeki idare lambasının alevinin yüzünde patlamasıyla etrafına ışıklar yağdıran genç kız sekerek konuklara yaklaşıyor, yüzlerinden her birinin hayat yorgunu olduğu gün gibi aşık olan konuklar, yüzlerinde parlayan ışığın şaşkınlığıyla kendilerine ikram edilen çayı utangaç bir tavır ve buruk bir tebessümle alırken başka alevlere gidip geliyorlardı.

Genç kız bu erkekler alemine (cehennemine) cennetten gelmiş gibiydi, çayları sessizce dağıttı ve sonra aynı sessizlikle sekerek uçup gitti. Erkeklerin de kendilerine ikram edilen çayı alırken genç kızın büyüdü bakışları karşısında gidip geldikleri alem, bir anlığına da olsa, cennetti.

Dışarıda, yerdeki çal çırpının top gibi yuvarlanıp, yuvarlana yuvarlana oraya buraya uçmasına ve içerde erkeklere çay dağıtan genç kızın elindeki idare lambasının alevini kıpır kıpır kıpırdatarak sağa sola eğilmesine neden olan şiddetlice bir rüzgar esiyordu.

Sesi zaman zaman ışığa dönüşen rüzgarın, etrafa ışıklar yağdırıp çayları dağıttıktan sonra dışarı çıkan genç kızın eteklerini savururken, yüzü gülüyordu.

"Bir Zamanlar Anadolu'da", sadece bu müstesna sahne için bile seyredilmeye değer. 